A-j plat kunt praoten, mu-j ’t niet laoten!

www.streektaalindezorg.nl

LESBRIEF

'Als je plat kunt praten, moet je het niet laten' is de titel van een onderzoek naar de mogelijke meerwaarde van het gebruik van de streektaal in de zorg. Het onderzoek is in 2005 in twee ziekenhuizen gedaan door Josine Loeven, destijds studente communicatiewetenschappen aan de Universiteit Twente. Het was haar afstudeerproject. Uit het onderzoek blijkt dat het gebruik van streektaal in het contact tussen zorgverleners en zorgvragers een duidelijke meerwaarde heeft. Dat is de aanleiding voor deze lesbrief.

DOEL

Het doel van deze lesbrief is het benoemen van verschillende voordelen van het gebruik van streektaal in de zorg.
Daarbij is het van belang dat men weet heeft van:

- de ontstaansgeschiedenis van de Nederlandse taal en de positionering van de streektaal hierin
- kenmerkende verschillen tussen dorps- en stadscultuur

IN DEZE LESBRIEF GAAT HET OVER:

- Streektaal; gisteren en vandaag
- Dorps- en stadscultuur
- Streektaal in de zorg

DE LESBRIEF GAAT VERGEZELD VAN:

- het onderzoeksrapport van Josine Loeven
- de DVD Uutspreken (popliedjes in diverse streektalen van Overijssel)
- een poster voor publiciteit
- een CD voor de streektaalquiz uit de lesbrief

Er is ook een bijbehorende website en een hyvespagina:
www.streektaalindezorg.nl
streektaalindezorg.hyves.nl

VOOR MEER INFORMATIE:

IJsselacademie
tel: (038) 331 52 35
mail: info@ijsselacademie.nl

STREEKTAAL GISTEREN & VANDAAG

Streektalen of dialecten zijn regionale talen. Deze talen verschillen van elkaar, maar ze hebben ook veel overeenkomsten. De dialecten die we in Overijssel spreken, zijn onderdeel van het grote Nedersaksische taalgebied. Daar horen ook bij: het Drents, Gronings, Stellingwerfs (uit Zuidoost-Friesland), Achterhoeks en Veluws. Het Nedersaksisch is dus een taal met heel veel variatie.

STREEKTAAL
GISTEREN
& VANDAAG

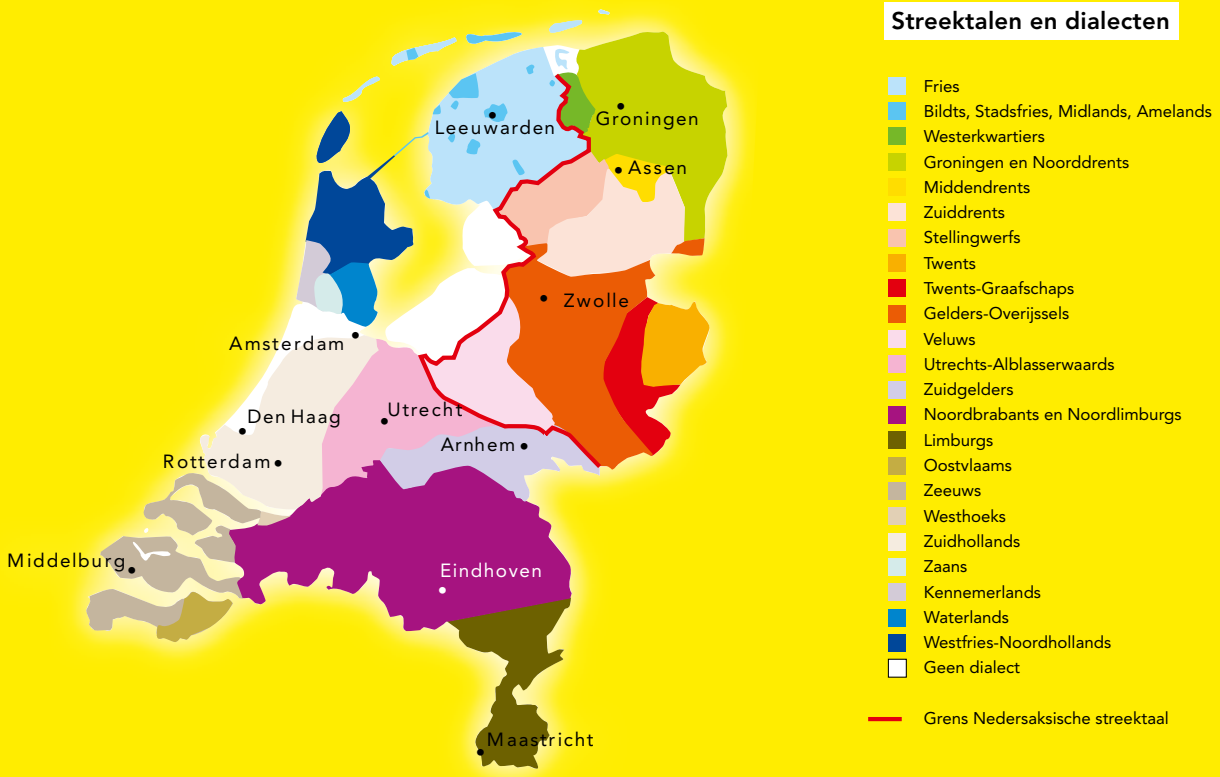

BRON: BOSATLAS VAN NEDERLAND (GRONINGEN 2007, P. 358)

BRON: JAN W. DE VRIES, ROLAND WILLEMYNS, PETER BURGER, *HET VERHAAL VAN EEN TAAL. NEGEN EEUWEN NEDERLANDS*. AMSTERDAM 1994

Op de kaart zie je het Nedersaksische taalgebied in Nederland. De grens wordt aangegeven met een rode lijn. Het grote Nedersaksische gebied loopt aan de oostkant nog een heel eind Duitsland in.

Overal in Nederland worden streektalen gesproken. Elke regio heeft zijn eigen regionale taal en lokale talen. In Brabant, Limburg, Zeeland, Utrecht, en ook in Noord- en Zuid-Holland worden verschillende dialecten gesproken.

Hoe de verschillende streektalen precies zijn ontstaan, weten we niet. Wat we wel weten is dat ze al heel lang gesproken worden en dat ze veel ouder zijn dan het Nederlands. Het zijn dus geen spraakgebreken, geen verbasteringen van het Nederlands en zeker geen achterlijke taaltjes van boeren van het platteland.
Na de grote volksverhuizingen, ongeveer vanaf de vijfde eeuw, woonden in Nederland Friezen, Franken en Saksen. De Frankische en Saksische dialecten mengden zich samen tot de Nederlandse dialecten die in de Middeleeuwen werden gesproken. Het Fries is een aparte taal.

In de Middeleeuwen, ongeveer tot 1500, bestond het Nederlands niet. Er waren alleen verschillende streektalen. Geleidelijk aan begon men te beseffen dat het wel handig zou zijn als iedereen zou lezen en schrijven in dezelfde taal. Vooral voor de overheid en de economie was dit van groot nut. Nederland groeide in deze tijd langzamerhand naar meer eenheid. Door de uitvinding van de boekdrukkunst konden ook gemakkelijker, sneller, goedkoper en meer (school)boeken onder de mensen verspreid worden. De boekdrukkers hadden ook belang bij een eenheidstaal.

Uiteindelijk kwam er een algemeen Nederlands, en die taal werd steeds belangrijker. In 1637 verscheen de hele Bijbel vertaald in het Nederlands, dit is de Statenbijbel. Deze vertaling was een belangrijke stap in het ontstaan van de eenheidstaal. Ondertussen bleven de verschillende dialecten springlevend. Pas in de 20e eeuw werden ze langzamerhand wat minder gebruikt.

Toch zijn streektalen nog lang niet verdwenen.
In 2002 is een taaltelling gehouden in het Nedersaksische taalgebied. Daaruit bleek dat in Overijssel meer dan 70 procent van de mensen die er wonen, streektaal kan spreken. En meer dan 60 procent doet dat ook.

Op de kaart zie je waar de diverse streektalen nog worden gesproken.

Lange tijd waren de associaties die met het spreken van een dialect verbonden waren, niet zo positief. Streektaal was voor boeren, het was dom en minder ontwikkeld om dialect te spreken.

De laatste twintig, dertig jaar is daar verandering in gekomen. Streektaal is weer hip. Dat zien we want:

- er zijn populaire bands en zangers die in streektaal zingen, zoals Rowwen Hèze in het Limburgs en Daniel Lohues in het Drents
- cabaretiers maken gebruik van hun dialect en zijn trots op hun taal, bijvoorbeeld Herman Finkers
- er is regionale radio en televisie gekomen waarin dialect gesproken wordt, bijvoorbeeld in de regio soap 'Van Jonge Leu en Oale Groond'
- er zijn verschillende Bijbelvertalingen in het dialect gekomen. Zo is in Groningen in 2008 de gehele Bijbel in het Gronings uitgekomen en verscheen in hetzelfde jaar bij de IJsselacademie een Sallandse kinderbijbel

Kortom, de streektaal zit in de lift!

Aan de ene kant lijkt de wereld steeds groter te worden. Via de computer heb je contact met de hele wereld, grenzen lijken niet te bestaan. Tegelijkertijd zie je dat mensen zich toch van elkaar willen onderscheiden, dat ze willen laten zien waar ze vandaan komen. Hieruit is mogelijk de opwaardering van streektaal te verklaren. Streektaal is de taal van het hart.

www

Kijk eens op de website bij:

> STREEKTAAL IS HIP – luister en bekijk welke bekende Nederlanders streektaal gebruiken.

DORPS- EN STADSCULTUUR

Cultuur is een samenhangend geheel van waarden en normen die je krijgt overgedragen via je vader en moeder en de rest van de gemeenschap waarin je opgroeit. Via cultuuroverdracht leer je wat goed en fout is. Je leert hoe je dingen moet doen en wat je van dingen vindt. Taal is een belangrijk onderdeel van de cultuur. Via taal geef je dingen een naam. Je laat de ander weten hoe je tegenover iets of iemand staat. Kortom, via taal versta je je met de ander.

Demografische kaart Overijssel

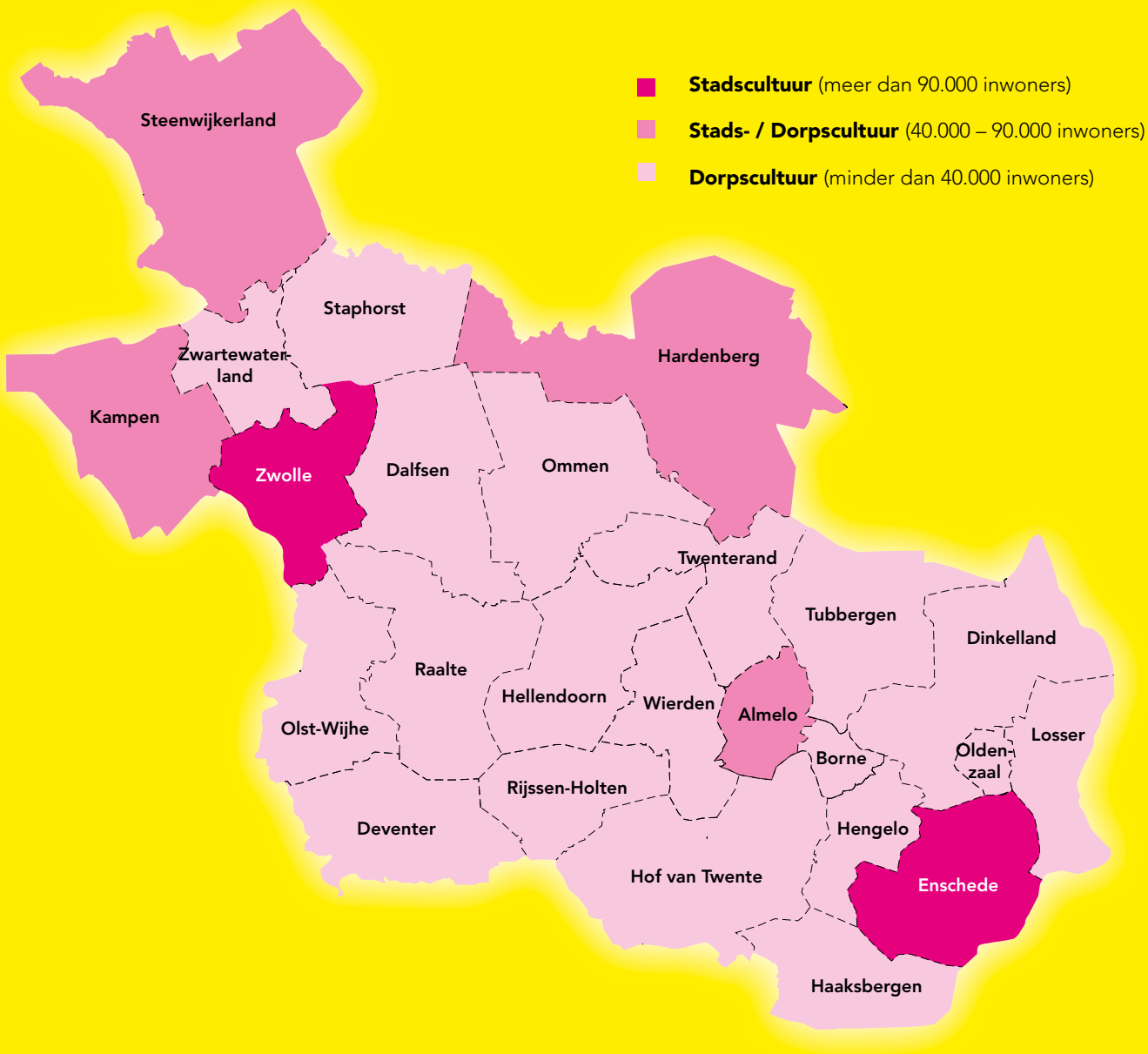

BRON: PROVINCIE OVERIJSSEL

Cultuur gaat over wat je gewend bent, wat je belangrijk vindt, wat je lekker vindt en wat niet. Cultuur kan in grote zaken zitten: je bent opgevoed met een bepaalde religie (bijvoorbeeld rooms-katholiek), ideologie (bijvoorbeeld liberaal) of met bepaalde normen en waarden. Daarnaast uit cultuur zich ook in het alledaagse leven: de manier waarop je je verjaardag viert of hoe je met je broer of zus omgaat. Maar ook of je zorgvuldig of kwistig met je geld omgaat.

Op de hiernaast afgebeelde kaart van Overijssel kun je zien welke regio's vallen onder 'dorps-' dan wel 'stads'culturen.

Als kind krijg je automatisch de cultuur en de taal mee waarin je ouders leven. Dit maakt deel uit van je oorsprong en identiteit. Deze cultuur is de basis van je eigen wereldoriëntatie. Uiteraard ontwikkel je zelf ook een cultuur en zit je niet alleen maar gevangen in de cultuur van je ouders. Het is wel de basis en het begin van je eigen cultuurvorming.

Als je opgroeit in een dorp leer je andere dingen dan wanneer je opgroeit in een stad. Een dorp heeft een eigen cultuur, waarin bijvoorbeeld bepaalde feesten of bepaalde tradities rondom feestdagen belangrijk zijn. Denk aan eieren gooien rond Pasen of aan paasvuren. Sommige dorpen hebben een keer per jaar een groots feest, bijvoorbeeld de jaarmarkt. Bijna iedereen in het dorp doet mee aan dergelijke festiviteiten.

Een stad is meer gericht op het individu en een dorp meer op de gemeenschap. In een stad worden ook feesten georganiseerd, maar deze zijn vaak voor een bepaalde doelgroep. Het is niet logisch dat iedereen meedoet. Je kiest individueel of je zin hebt om mee te doen.

Hoogleraar Interculturele Communicatie David Pinto maakt onderscheid tussen fijnmazige en grofmazige cultuur: de F-cultuur en de G-cultuur. Binnen de F-cultuur is sprake van een fijnmazig web van regels en afspraken. Als je je daaraan houdt, maak je deel uit van deze gemeenschap. Binnen de G-cultuur is sprake van een grofmazig web van regels en afspraken. De G-cultuur is erop gericht het individu een plek te geven.
De F- en G-cultuur zijn te herkennen op grootschalig niveau. Denk bijvoorbeeld aan de westerse en de niet-westerse cultuur. Daarnaast zijn ze ook op kleine schaal te herkennen in dorps- en stadscultuur.

DE F-CULTUUR HEEFT:

- veel gedetailleerde gedragsregels. Iedereen weet hoe en wat te doen in voorkomende situaties. Normen en waarden liggen min of meer vast. Er is sprake van een wij-cultuur
- aandacht voor ouderdom, wijsheid en traditie
- cultuur vaak gebaseerd op religie
- de binnengroep, de eigen groep, gaat voor alles

DE G-CULTUUR HEEFT:

- algemene regels die ieder individu voor zichzelf moet interpreteren en toepassen op de eigen specifieke situatie
- groepen die niet automatisch worden gevormd op grond van familiebanden, meer op grond van gelijke interesses of bezigheden
- het gezin en de familie als groep, waarbij het niet vanzelfsprekend is dat ze altijd aanspraak op elkaar kunnen maken

BIJ EEN DORPSCULTUUR DENK JE AAN:

- je wordt gekend
- sociale controle
- wij-gevoel
- saamhorigheid
- moeilijk om boven het maaiveld uit te steken
- trots op gemeenschap
- indirecte communicatie
- veel verenigingen
- dorpsfeesten
- groetplicht
- zelfredzaam
- zorg voor de natuur
- hechten aan traditie
- duurzaamheid, rust

BIJ EEN STADSCULTUUR DENK JE AAN:

- ik-gericht
- je kiest voor degene die je kent
- gericht op carrière
- leven en laten leven
- gebruik maken van de stad
- ontwikkelen van eigen waarden en normen
- waarde hechten aan cultuurontwikkeling
- directe communicatie
- vluchtig, jachtig

Een oude Afrikaanse wijsheid is: 'It takes a village to raise a child!' (je hebt een heel dorp nodig om een kind op te voeden). Deze wijsheid is inmiddels heel populair geworden in de Verenigde Staten. Zelfs Hillary Clinton gebruikte deze uitspraak in een van haar speeches toen ze kandidaat was voor het presidentschap.

www

Kijk eens op de website bij:

> AGENDA – dorpsfeesten en stadsfeesten vind je in de agenda.

STREEKTAAL IN DE ZORG

Heeft streektaal meerwaarde in de zorg? Die vraag stond centraal voor communicatiewetenschapper Josine Loeven tijdens haar afstudeerproject aan de Universiteit Twente. Loeven deed haar onderzoek in 2005 in twee ziekenhuizen. Vóór haar onderzoek 'Als je plat kunt praten, moet je het niet laten' bestond er slechts een algemeen gevoel dat het gebruik van streektaal een meerwaarde zou kunnen hebben, maar het was nooit wetenschappelijk aangetoond.

Leeftijdsopbouw bevolking in 2007

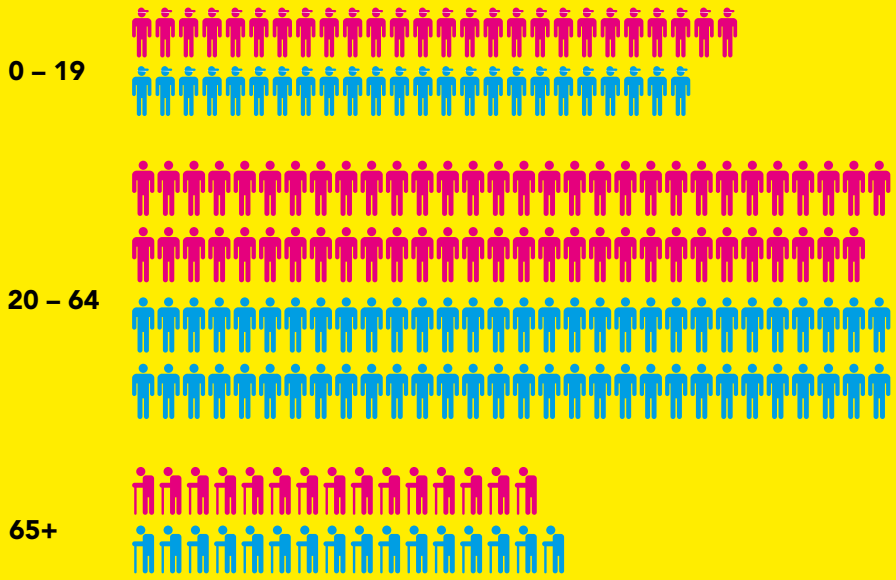

Leeftijdsopbouw bevolking in 2030

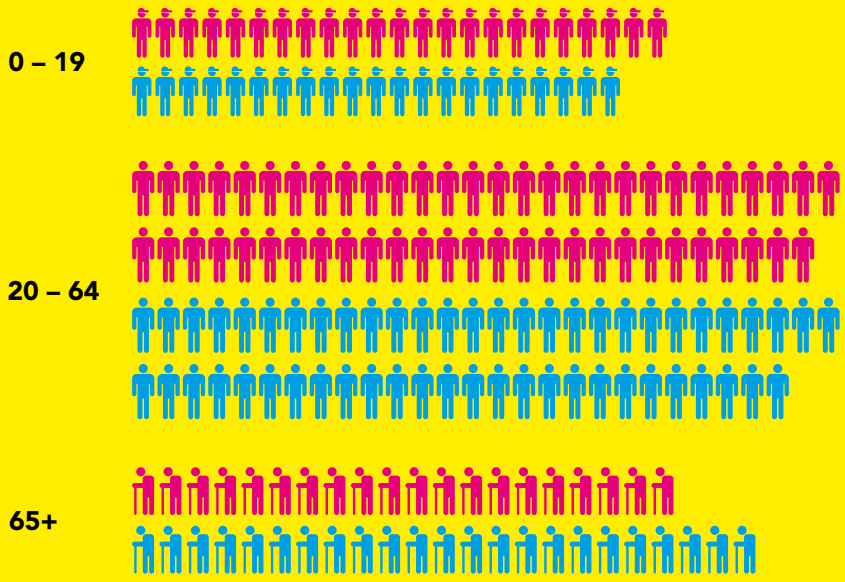

Overijssel Nederland

BRON: PROVINCIE OVERIJSSEL

Uit het onderzoek 'Als je plat kunt praten, moet je het niet laten' blijkt dat streektaal in het contact tussen zorg-verleners en zorgvragers een duidelijke meerwaarde heeft.

DE CONCLUSIES UIT HET ONDERZOEK ZIJN:

- Het gebruik van streektaal heeft een positief effect op drie aspecten in de communicatie tussen patiënten en zorgverleners:
  > Het helpt om je beter te kunnen uiten.
  > Het geeft een vertrouwensband.
  > Er is sprake van verbondenheid.
- Streektaal wordt vooral gebruikt in het contact tussen een verzorgende en de patiënt. Vrijwel nooit tussen arts en patiënt.
- Wel of niet kiezen voor streektaal gebeurt meestal onbewust.
- In formele situaties wordt vooral het Nederlands gebruikt.

Wat kun je met deze conclusies? Zou je dezelfde resultaten hebben gehad als je het onderzoek in wooncentra voor ouderen had gedaan? Heeft het gebruik van streektaal ook meerwaarde in de gehandicaptenzorg? Boeiende vragen die zeker vragen om nader onderzoek.

Je kunt de onderzoeksresultaten niet zonder meer laten gelden voor andere gebieden zoals de ouderenzorg. Maar we mogen er wel van uitgaan dat niet alleen voor zieken, maar ook voor ouderen geldt dat ze zich op hun gemak en meer verbonden voelen met de zorgverlener wanneer deze streektaal gebruikt. Het zal een gevoel van thuis oproepen. En dat heeft een positief effect op het welbevinden van de oudere. Ook in het contact met de familie kan streektaal een meerwaarde geven.

Taal is onderdeel van de cultuur. Iedere taal heeft zijn eigen subtiele manieren om je uit te drukken en met emoties om te gaan. Er zijn bepaalde manieren waarop je dingen zegt die verstaanbaar zijn voor een goede hoorder. Juist in een emotioneel beladen contact over bijvoorbeeld je moeder of vader is het gebruik van streektaal bemoedigend, troostend.

Uit de infographic hiernaast blijkt dat Overijssel weliswaar net als Nederland vergrijst, maar in iets mindere mate. Overijssel is een relatief jonge provincie.

Streektaal is de taal van het hart. Een boodschap in de streektaal komt beter aan bij mensen die gewend zijn zich in de streektaal te uiten, en dat is zeker in lastige situaties wenselijk. Uit het onderzoek blijkt dat mensen slecht nieuws beter onthouden wanneer dit in de streektaal wordt verteld dan wanneer hetzelfde nieuws in het Nederlands wordt verteld. Als je iets wordt gezegd wat je niet leuk vindt om te horen, heb je misschien de neiging om ervoor weg te lopen. Om als zorgverlener goed te opereren in dit proces is het fijn om de ander aan te kunnen spreken in zijn moedertaal. Het schept verbondenheid en helpt om niet voor moeilijkheden weg te lopen.

Het gebruik van streektaal in de zorg sluit ook aan bij een brede omslag die de ouderenzorg aan het maken is, namelijk een verandering van een medische oriëntatie naar een oriëntatie waarin de hele mens centraal staat. Binnen allerlei zorginstellingen worden zorgverleners opgeleid en bijgeschoold om de kwaliteit van het contactmoment te verbeteren. Dit wordt bereikt door onder andere aandacht te schenken aan de oudere en je te verdiepen in zijn of haar achtergrond. In dit kader is het van belang om te weten wat iemands afkomst is. Als dat een plek is waar dialect wordt gesproken is dat waardevol om te weten en daar in je werk iets mee te doen. Daarnaast is het ook goed om weet te hebben van de verschillende culturele gewoonten in de streek waar een oudere vandaan komt. Dit stelt je beter in staat om de ander te begrijpen en om je communicatie preciezer af te stemmen. Een goede afstemming en je willen verdiepen in de zorgvrager zijn belangrijke voorwaarden voor een kwalitatieve zorgrelatie.

In dat licht is het ook van belang om de nonverbale communicatie te zien en te leren begrijpen. In de communicatie ligt een gevoelslaag, emoties. Wanneer je die leert herkennen, kun je erop reageren. Dat geeft communicatie meerwaarde. Als je de achtergrond van een oudere kent, begrijp je zijn of haar houding en gedrag beter.

In bredere zin is het ook belangrijk om iets te weten van de geschiedenis van de afgelopen honderd jaar. Wat is er allemaal gebeurd, welke veranderingen hebben plaatsgevonden in het leven van een oudere? Je op de hoogte stellen van deze zaken helpen je om de ander beter te begrijpen en te plaatsen in tijd.

Het is goed om te zien dat veel instellingen op zoek zijn naar verbetering van de zorg, op zoek naar manieren om de ander meer tot zijn recht te laten komen. Iemand aanraken in zijn hart is zinvol en betekenisgevend voor zowel zorgvrager als zorggever. In dit licht staat ook deze lesbrief.

Het gebruik van streektaal in de zorg draagt bij aan de kwaliteit van de zorg. Het draagt bij aan het gevoel van thuis zijn en je vertrouwd voelen. Als je de wereld om je heen beter begrijpt hoef je minder bang te zijn. Gebruik van streektaal heeft een duidelijke meerwaarde.

Wat te doen als je ergens werkt waar streektaal wordt gesproken en jij spreekt het niet? Moet je dan streektaal gaan leren? Nee, maar het is wel belangrijk om je te verdiepen in de achtergrond van de zorgvrager. Dat betekent dat je weet wat de waarde is van streektaal en dat je (globaal) op de hoogte bent van plaatselijke gewoonten. Daarvoor moet je ook stilstaan bij culturele vorming van jezelf en van de ander. Wanneer je je verdiept in de verschillen, helpt dat om je relatie met een zorgvrager te verbeteren. Niets staat een goede en kwalitatieve bejegening dan nog in de weg. En als je toevallig wel streektaal kunt spreken, weet dan: ‘als je plat kunt praten, moet je het niet laten’.

Kijk eens op de website bij:

> ONDERZOEK – het onderzoek van Josien Loeven is als pdf te downloaden op de website. Haar conclusies staan op pagina 6 en 7 van het onderzoek.

SUGGESTIES VOOR WERKVORMEN

1 Bij de start van de les een rondje doen met de vraag wie van de aanwezigen actief streektaal spreekt en in welke situaties men dat doet (werk, school, thuis, bij grootouders, onder vrienden etc.).

2 Benoem een aantal voor- en nadelen van het wonen in een dorp en het wonen in een stad. Bespreek deze voor- en nadelen met elkaar.

3 Schrijf een column over de positieve effecten van het gebruik van streektaal in de zorg. Vorm daarvoor groepjes van vier personen en bedenk met elkaar zoveel mogelijk argumenten die het gebruik van streektaal stimuleren. Kies van alle argumenten de beste vier en gebruik deze in je column. De column is niet groter dan 20 regels.

4 Speel het Lagerhuis. Verdeel de groep in tweeën. De ene groep is vóór, de andere groep is tegen de stelling 'ik ben voor het gebruik van streektaal in de zorg'. Iedere groep krijgt 5 minuten om zich voor te bereiden. De groep die tegen is begint en één persoon geeft in een korte stelling weer waarom hij tegen is. Daarna reageert een persoon van de andere groep. Het is de bedoeling dat iedereen aan de beurt komt . Als iedereen zijn zegje heeft gedaan, stel je samen een winnaar vast.

5 Speel een rollenspel waarbij twee mensen een zorgsituatie naspelen en de een spreekt dialect en de ander niet. Laat de zorgvrager ervaren hoe het is om aangesproken te worden in zijn dialect en hoe het is om aangesproken te worden in het Nederlands. Geef in beide situaties antwoord op de volgende vragen: In welke situatie voelde je je het meest vertrouwd en waarom? Welke instructies, of aanwijzingen zou je eerder opvolgen en waarom?

6 Speel een quiz met taalvragen (zie volgende pagina's).

7 Speel een quiz met streektaalmuziekfragmenten (welke streektaal hoor je. Zie bijgeleverde cd met fragmenten van streektaalliedjes. Op de website is een invulformulier te downloaden)

STREEKTAALQUIZ – TAALVRAGEN

een kladde geld
- ■ **veel geld**
- ☐ **smerig geld**
- ☐ **vodjes papiergeld**

ij is of-escheiden
- ■ **hij is gereformeerd**
- ☐ **hij is afgescheiden**
- ☐ **hij is gescheiden**

een talter
- ■ **een schommel**
- ☐ **een halster**
- ☐ **een touw**

spiende
- ■ **provisiekast**
- ☐ **fopspeen**
- ☐ **spinnenweb**

schinke
- ■ **ham**
- ☐ **schenken**
- ☐ **scheenbeen**

paddepister
- ■ **strontje in oog**
- ☐ **paddenstoel**
- ☐ **kikker**

motten
- ■ **morsen**
- ☐ **moeten**
- ☐ **marmotten**

leu
- ■ **mensen**
- ☐ **lui**
- ☐ **leeg**

STREEKTAALQUIZ – MUZIEKFRAGMENTEN (ZIE BIJGELEVERDE CD)

	Plaats	Artiest	Nummer
1.	Friesland	Nynke Laverman	Man op it sân
2.	Kop van Overijssel	Gerard Rutger Buisman	Maegies uut Sarajevo
3.	Plat Duuts	Horst und Eddie	Ik bin tefree
4.	Groningen	Ede Staal	As vaaier woorden
5.	Urk	Leuster	Klapskoel
6.	Salland	Muppetstuff	Oelevloch
7.	Twente	André Manuel	Rudolf K
8.	Brabant	J.W. Roy	Nie meer goed
9.	Achterhoek	Firma Weijland	Dreumpeerd
10.	Limburg	Paul van Loo & Ivo Rosbeek	Help mich durch dees nach
11.	Drenthe	Margaretha Kleine	30 jaor

UITDRUKKINGEN

't op de böströk ebben	verkouden zijn
de lippe op 't därde knoopsgat ebben angen	teleurgesteld zijn
umgekeerd deur 'n lampeglas kunnen	erg mager zijn
teveule komplementen ebben	teveel noten op de zang hebben
zo ku-j met de duvel wel uzen	je moet niet altijd toegeven
ik koom weer in mien bloed	ik word weer warm

INDIRECT TAALGEBRUIK

In de streektaal hoor je regelmatig een vorm van indirect taalgebruik. Er wordt dan iets gezegd op een manier waarbij het niet altijd voor een buitenstaander helemaal helder is wat er nu exact wordt bedoelt. Hier enkele voorbeelden:

Wat betekent:

Ie loopt mi'j nog niks in de weg.
(Ik wil je nog niet missen.)

Zien vriendinnegien kan wel bezien lieden.
(Zijn vriendin is een heel mooi meisje.)

Hi'j is uut de tied.
(Hij is overleden.)

Det is knap an de pries.
(Dat is duur.)

IJ ef de broek niet kepot.
(Hij zit er warmpjes bij.)

Op de vraag: Hoe was de brulfte?
(Hoe was de bruiloft?)
is het antwoord: Ze skunken goed!
(Geweldig feest!)

Op de vraag: Hoe gaot et?
(Hoe gaat het?)
is het antwoord: 't Kan gien pochen liejen.
(Het gaat niet goed.)

Op de vraag: Hoe is 't?
(Hoe is het?)
is het antwoord: 't Get wel.
(Niet echt goed.)

AL DEZE WERKBLADEN ZIJN TE DOWNLOADEN VAN WWW.STREEKTAALINDEZORG.NL/DOWNLOADS

BEELD
STREEKTAAL
BOEKEN

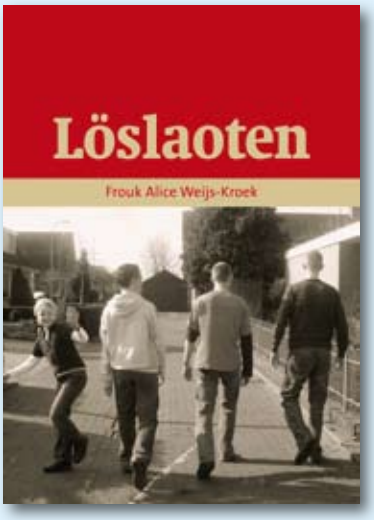

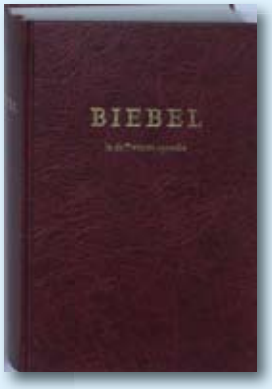

In Overijssel verschijnen er met enige regelmaat publicaties in de streektaal. In het oog springende uitgaven zijn bijvoorbeeld de 'Twentse Biebel' en de 'Keenderbiebel in de taal van thuus'. Er zijn in Overijssel twee instituten die zich bezig houden met de streektaal en -cultuur en het uitgeven van publicaties in de streektaal.

- **IJsselacademie, Kampen**
  (www.ijsselacademie.nl)
- **TwentseWelle, Enschede**
  (www.twentsewelle.nl)

DORPS- EN STADS-CULTUUR
BEELDEN VAN DORP EN STAD

Veel mensen denken dat er alleen op het platteland streektaal wordt gesproken. Dat is echter een misverstand. We spreken in de stad van stadstalen.

In West-Overijssel zijn het Deventers, Zwols, Kampers en het Steenwijks echte stadstalen. Ze hebben bepaalde kenmerken die je op het omringende platteland niet hoort. Een belangrijk kenmerk van deze stadstalen is de zgn. brouw-r: het achter in de keel vormen van de r. Het is waarschijnlijk niet toevallig dat de Fransen ook zo'n r hebben. Ooit was het Frans een taal met prestige, die de hogere kringen graag wilden spreken. Om de steden heen op het platteland spreken de meeste mensen met een tongpunt –r.

De inwoners van de stad Zwolle worden door de plattelanders wel eens bespot met het volgende zinnetje: "Brood, bri'j en proemen, dat kunnen de Zwolsen niet noemen." En dan willen ze daarmee zeggen dat de Zwolsen de r niet kunnen uitspreken. Een ander kenmerk van het Deventers, Zwols en Kampers (geldt niet voor Steenwijk) is de klank öö vóór die brouw-r in bijv. klöör, döör, jörig (in het Nederlands: klaar, daar, jarig). Buiten de drie IJsselsteden hoor je: klaor, daor, jaorig.
In Enschede zijn de invloeden van onder meer Drenthe, Groningen en de Stellingwerven merkbaar, door de immigratie van inwoners uit deze gebieden, die destijds naar Enschede trokken om werk te zoeken in de sterk groeiende textielindustrie.

COLOFON

© 2010 IJsselacademie. Het project 'Streektaal in de zorg' gaat uit van de IJsselacademie in samenwerking met het Deltion College.

Het project is financieel mogelijk gemaakt door de Provincie Overijssel.

Samenstelling: **Cornelis Kapitein / Albert Bartelds** (IJsselacademie, Kampen)

Tekstredactie: **Schrijfzaken** (Zwolle)

Grafisch ontwerp: **ZinOntwerpers** (Zwolle)

Fotografie: **Edwin Degenhart** (Zwolle)

provincie Overijssel · ijsselacademie · Deltion college

www.streektaalindezorg.nl